

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยส่วนบุคคลและสัมพันธภาพในครอบครัวกับคุณภาพชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 จังหวัดลพบุรี” ครั้งนี้เป็น การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัว และคุณภาพชีวิตของนักเรียน และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและสัมพันธภาพในครอบครัวกับคุณภาพชีวิตของนักเรียน โดยมีแนวความคิดเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัว และแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของนักเรียน มาเป็นกรอบทฤษฎีในการวิจัย ผู้วิจัย กำหนดให้ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคลและสัมพันธภาพในครอบครัว ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุของบิดาและมารดา ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา อาชีพของบิดาและมารดา และรายได้รวมของครอบครัว สัมพันธภาพในครอบครัว วัดจากการกระทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันของนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัวทุกคน ได้แก่ พ่อ แม่ และพี่น้อง ซึ่งแบ่งกิจกรรม ทั้งหมดออกเป็น 8 ด้าน คือ ความรักใคร่ผูกพัน การพักผ่อนหย่อนใจร่วมกันในครอบครัว การติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว ความคล้ายคลึงกันในด้านความคิดเห็น ความเข้าใจ และใช้เหตุผลในครอบครัว การรู้บทบาทและหน้าที่ของตนเอง การแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และความขัดแย้ง ตัวแปรตาม คือ คุณภาพชีวิตของนักเรียน โดยวัดจากความพึงพอใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิตของตนเอง โดยผ่านการรับรู้ และการประเมินด้วยตนเองรวมทั้งหมด 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม การวิจัยครั้งนี้หน่วยวิเคราะห์ คือ ครอบครัวซึ่งประกอบด้วย บิดา มารดา และบุตรจำนวนมากกว่า 1 คนขึ้นไป

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 ศึกษาเฉพาะอำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2549 จำนวน 353 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างในการ คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Yamane's (สุพัตรา, 2545: 168-169)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยได้รับการแก้ไข แนะนำ และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากคณะกรรมการที่ปริญญาวิทยานิพนธ์ นำไปทดลองใช้ (Pre-test) กับ นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 - 6 ในโรงเรียนศรีราชา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ทดสอบความเที่ยงตรงและค่าความเชื่อมั่นของ เครื่องมือโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbrach's Alpha Coefficient โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของ แบบสอบถามดังนี้

แบบสอบถามเรื่องสัมพันธภาพในครอบครัวของนักเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ .9313

แบบสอบถามเรื่องคุณภาพชีวิตของนักเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ .8145

ข้อมูลที่รวบรวมได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยสถิติเชิงพรรณนา ค่าร้อยละใช้แสดงข้อมูลทั่วไป ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อแสดงการกระจาย ข้อมูล สถิติเชิงอนุมานใช้ค่าไคสแควร์ (Chi-square) ใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม กำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างมากที่สุดเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 58.1 อายุ 16 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.0 กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 37.4 มีจำนวนพี่น้องในครอบครัว 1 คน คิดเป็นร้อยละ 57.0 อายุของบิดาต่ำกว่า 47 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.3 อายุของมารดาต่ำกว่า 43 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.7 ระดับการศึกษาของบิดาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 33.4 ระดับการศึกษาของมารดาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 37.7 อาชีพของบิดา คือ ก้าขาย คิดเป็นร้อยละ 27.0 อาชีพของมารดา คือ ก้าขาย คิดเป็นร้อยละ 32.3 และรายได้รวมของบิดามารดา คือ ต่ำกว่า 32,743 บาท คิดเป็นร้อยละ 88.7

2. ข้อมูลสัมพันธภาพในครอบครัว

พบว่าสัมพันธภาพในครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 และเมื่อเรียงลำดับสัมพันธภาพในครอบครัวของนักเรียน ทั้ง 8 ด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับสัมพันธภาพในครอบครัวสูงที่สุด คือ ด้านความเข้าใจและใช้เหตุผลในครอบครัว และน้อยที่สุดคือ ด้านความขัดแย้ง และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

2.1 ด้านความรักใคร่ความผูกพัน ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยข้อที่มีระดับสัมพันธภาพในครอบครัวมากที่สุด คือ สมาชิกในครอบครัวมีความสนิทสนมและเป็นกันเอง และน้อยที่สุด คือ เมื่อมีปัญหาเรื่องการเรียนหรือการคบเพื่อนท่านจะปรึกษาพ่อแม่

2.2 ด้านการพักผ่อนหย่อนใจร่วมกันในครอบครัว ในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ โดยข้อที่มีระดับสัมพันธภาพในครอบครัวมากที่สุด คือ สมาชิกในครอบครัวดูโทรทัศน์ด้วยกัน และน้อยที่สุด คือ สมาชิกในครอบครัวมีงานอดิเรกที่ต้องทำร่วมกัน เช่น เล่นกีฬา หรือเลี้ยงสัตว์เลี้ยงด้วยกัน

2.3 ด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยข้อที่มีระดับสัมพันธภาพในครอบครัวมากที่สุด คือ สมาชิกในครอบครัวพูดคุยหยอกล้อเล่นกัน และน้อยที่สุด คือ สมาชิกในครอบครัวพูดคุยเรื่องการคบเพื่อนของนักเรียน

2.4 ด้านความคล้ายคลึงกันในด้านความคิดเห็น ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยข้อที่มีระดับสัมพันธภาพในครอบครัวมากที่สุด คือ สมาชิกในครอบครัวเห็นด้วยที่จะให้เรียนในวิชาที่ต้องการเรียน และน้อยที่สุด คือ สมาชิกในครอบครัวมักมีความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ สอดคล้องกัน

2.5 ด้านความเข้าใจและใช้เหตุผลในครอบครัว ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยข้อที่มีระดับสัมพันธภาพในครอบครัวมากที่สุด คือ การขออนุญาตจากพ่อแม่และชี้แจงเหตุผลเมื่อต้องการออกไปนอกบ้าน และน้อยที่สุด คือ เมื่อนักเรียนทำผิดพ่อแม่เปิดโอกาสให้ชี้แจงเหตุผลก่อน

2.6 ด้านการรับรู้บทบาทและหน้าที่ของตนเอง ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยข้อที่มีระดับสัมพันธภาพในครอบครัวมากที่สุด คือ พ่อแม่มักให้คำแนะนำสั่งสอนหรือดักเตือนลูกๆ ด้วยเหตุผล และน้อยที่สุด คือ การปฏิบัติตามกฎระเบียบของครอบครัวอย่างเคร่งครัด

2.7 ด้านการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยข้อที่มีระดับสัมพันธภาพในครอบครัวมากที่สุด คือ เมื่อเจ็บป่วย สมาชิกในครอบครัวดูแลช่วยเหลือหรือพาไปพบแพทย์เสมอ และน้อยที่สุด คือ เมื่อครอบครัวมีปัญหา สมาชิกในครอบครัวจะร่วมพิจารณาปัญหาร่วมกัน

2.8 ด้านความขัดแย้ง ในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ โดยข้อที่มีระดับสัมพันธภาพในครอบครัวมากที่สุด คือ การถูกลงโทษโดยที่พ่อแม่ไม่ได้เฝ้าตามสาเหตุว่าเป็นอย่างไร และน้อยที่สุด คือ พ่อแม่มักจะบ่นว่าในเรื่องต่างๆ

3. ข้อมูลคุณภาพชีวิตของนักเรียน

พบว่าคุณภาพชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อเรียงลำดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จังหวัดชลบุรี ทั้ง 4 ด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนมากที่สุด คือ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และน้อยที่สุดคือด้านร่างกาย และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

3.1 ด้านร่างกาย ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยข้อที่มีระดับคุณภาพชีวิตมากที่สุด คือ การได้รับประทานอาหารครบทั้ง 3 มื้อเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย และน้อยที่สุด คือ การได้ออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาอย่างน้อย 3 วัน/สัปดาห์

3.2 ด้านจิตใจ ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยข้อที่มีระดับคุณภาพชีวิตมากที่สุด คือ ได้มีโอกาสได้พักผ่อนคลายเครียด เช่น ดูโทรทัศน์ ฟังเพลง เล่นดนตรีหรือเล่นกีฬา และน้อยที่สุด คือ ได้ทำบุญและศึกษาธรรมจากเทพหรือหนังสือธรรมเป็นประจำ

3.3 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยข้อที่มีระดับ

คุณภาพชีวิตมากที่สุด คือ ให้ความเคารพคุณครูและผู้อาวุโส และน้อยที่สุด คือ การทำตามใจตนเองและไม่เกรงใจผู้อื่น ซึ่งเป็นคำถามเชิงลบ

3.4 ด้านสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยข้อที่มีระดับคุณภาพชีวิตมากที่สุด คือ ในบ้านหรือละแวกบ้านมีอากาศถ่ายเทสะดวกและไม่มียุงก้นเห็บ และน้อยที่สุด คือ ในละแวกบ้านไม่มีปัญหาเกี่ยวกับมลพิษทางเสียง

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 20 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

	P-value	เป็นไปตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้	ไม่เป็นไปตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้
เพศ	.218		✓
อายุของบิดา	.218		✓
อายุของมารดา	.608		✓
ระดับการศึกษาของบิดา	.068		✓
ระดับการศึกษาของมารดา	.488		✓
อาชีพของบิดา	.605		✓
อาชีพของมารดา	.511		✓
รายได้รวมของครอบครัว	.726		✓
สัมพันธภาพในครอบครัว	.000	✓	

สามารถสรุปได้ว่าสมมติฐานจำนวน 9 สมมติฐาน เป็นไปตามสมมติฐาน 1 สมมติฐาน และไม่เป็นไปตามสมมติฐาน 8 สมมติฐาน จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามโดยใช้ค่าไคสแควร์ (Chi-square) พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จังหวัดชลบุรี ส่วนอายุของบิดา อายุของมารดา ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา และรายได้รวมของครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยสามารถเสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะบางประการ ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ใน 2 ประเด็นกว้าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่าคุณภาพชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จังหวัดชลบุรี ด้านจิตใจ ข้อที่มีระดับคุณภาพชีวิตน้อยที่สุดในด้านการทำบุญและศึกษาธรรมจากเทปหรือหนังสือธรรมเป็นประจำ ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องน่าจะพิจารณาถึงการสนับสนุนให้นักเรียนได้เพิ่มทักษะทางจิตใจของตนเองให้มากยิ่งขึ้น ได้แก่ การนั่งสมาธิ ศึกษาธรรม ฟังเทศน์ และทำบุญตักบาตร เพราะทักษะทางจิตใจคือพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนรู้จักให้ รู้จักให้อภัย ปล่อยวาง รู้จักเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงและสามารถยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมต่อไป

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่าสัมพันธภาพในครอบครัว ข้อที่มีระดับสัมพันธภาพในครอบครัวน้อยที่สุด คือ การที่พ่อแม่บ่นว่าในเรื่องต่างๆ ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องน่าจะพิจารณาถึงน่าจะจัดให้บิดามารดาได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงดูบุตรของตนเอง ขณะเดียวกันควรให้นักเรียนเข้าใจว่าการที่บิดามารดาบ่นว่านั้น เพราะความรักและเป็นห่วงบุตร อยากให้บุตรทำดีและได้รับในสิ่งที่ดีตอบแทน แต่วิธีการสอนนั้นก็อาจจะแตกต่างกันไปบ้างตามประสบการณ์และวิธีการอบรมสั่งสอนที่เคยได้รับมา แต่ผลสุดท้ายก็มีเป้าหมายเดียวกันก็คือมุ่งหวังให้บุตรเป็นคนดี ซึ่งเมื่อนักเรียนเข้าใจอาจจะช่วยนักเรียนไม่รู้สึกรู้หาว่าเป็นปัญหาและมีทัศนคติที่ดีต่อบิดามารดา และมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

1.3 จากการทดสอบสมมติฐานที่พบว่าสัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งจะส่งผลไปยังการเรียนของนักเรียนด้วยทางโรงเรียนควรที่จะมีการประชุมอบรมผู้ปกครองและกระตุ้นให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของสัมพันธภาพในครอบครัวอันจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีและส่งผลต่อการเรียนของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดชลบุรี หรือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่เขตการศึกษาต่างกัน เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักเรียน เช่น ความฉลาดทางอารมณ์ ความเครียด เป็นต้น